

3

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
COLICA.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON.
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;
PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit
GULIELMUS YOUNGE,
ANGLUS,

Soc. Nat. Studios. Praefes per Biennium;

Nec non

Societ. Reg. Med. Edin. Soc. Extraord.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVI.

Viro eximio

R I C A R D O M I L N E S,

Apud Chesterfield, in agro Derbieni,

Medico prudenti,

Felici ;

Nec non

Amico suo integerrimo,

J A C O B O E D V A R D O S M I T H,

Societatis Regiae apud Anglos

Sodali ;

Hanc Dissertationem,

Summae observantiae testimonium,

D. D. D.

G U L I E L M U S Y O U N G E.

Prof Hill,

with respectful compliments

from his obed^t Servt,

W Young

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

COLICA.

AB Hippocrate in genere omnes intestino-
rum dolores, testante Hoffmanno *, iliaci
nominantur, nulla facta in monumentis suis do-
loris colici mentione. Attamen Celsus ait, ‘ In-
tra ipsa intestina consistunt duo morbi, quorum
unus in tenuiore, alter in pleniore est. A ple-
risque video nunc illum priorem *σιλεον*, hunc *κο-
λικον* nominari †.’ A seculo post Christum primo,
quo Celsus vixisse fertur, haec opinio invaluit;
et etiamnum apud multos medicos accepta est,
qui signis certis demonstrare se posse putant,
quaenam Ileum inter et Colicam intersit distinc-
tio. Quandocunque, aiunt hujusce opinionis
A sectatores,

* Hoffman. Medicin. rational. sect. II. cap. 5.

† Cels. lib. IV. cap. 13.

sectatores, dolor acutus modo supra umbilicum, modo sub umbilico moveatur, intestinum Ileum laborat; quando Colon adficitur, vehemens fit inflatio, vehementes dolores, dextra magis parte, et intestinum verti videtur*.

Multum equidem auditores suos hortantur medicinam docentes, ut in cadaveribus variarum partium situm nexumque notent adcuratè, quo in morbis dignoscendis optima habeant artis adminicula. Videamus igitur, situ intestinorum explorato, quænam exinde profluant confectaria.

Aperto abdomine, in conspectum venit canalis, a ventriculo usque ad anum longissimo tractu productus, variis inflexus circumvolutionibus reflexusque, qui intestinorum nomine vocatur. Haec autem, pro eorum diverso volumine, in tenuia et crassa dividuntur. Totius canalis longitudo ipso homine sexies major est; ponamus scilicet hominis altitudinem sex pedum esse, intestina omnia simul sumpta triginta sex circiter pedes exaequabunt. Exiguam tantum longitudinem emetiuntur intestina crassa dicta; tenuia triginta pedes sibi vendicant. Intestina vero, quum facie et structura inter se discrepent, utraque

* Cels. lib. IV. cap. 13.

traque denuo in tria alia partiri placuit anatomicis: Tenuia in Duodenum, Jejunum, et Ileum dirimuntur; crassiora vocantur Caecum, Colon, et Rectum. Horum utriusque situm, prout occasio postulat, breviter expediam.

Orificium ventriculi inferius in dextra regione epigastrica haeret, ibique plica, fibris muscularibus, textu celluloso, tunicisque nervea villosaque conflata instruitur, quae pylorus adpellatur. Huic circumnatum incipit duodenum, a longitudine duodecim quasi digitorum nominatum. Retrorsum primo et oblique dextrorsum descendendo, paullulum incurvatur, et ad collum usque cystidis felleae pertingit: dein ad renem dextrum progreditur, et ad sex circiter a pyloro digitos, prominente uno hiatu, cholèdochi pancreaticique ductuum oscula recipit. Hinc denuo ante aortam et venam cavam transversim et sinistrorsum, pone pancreas et vasa magna mesenterica, sursum excurrit; alioque flexu facto, sinistroque rene salutato, deorsum vergit, et in jejunum terminatur. Jejunum autem, quod saepe vacuum conspicitur, in dexteriores partem conversum gyris incertis vehementer adeo implicatur, ut cursus nequeat scribendo illustrari; regionem umbilicalem circumvolutiones
ejus

ejus potissimum occupant. Qua vero jejuni finis cum ileo conjungitur, res sat obscura est: quamvis enim de colore ilei magis rubicundo, de plicis copiosioribus apud anatomicos differatur, jejunum inter et ileum, sub initio saltem, nullum interest discrimen; et illustrissimus Hallerus sub nomine intestini tenuis utrumque complectitur. Ileum canali subrotundo flexuoso constat, qui jejuni sinuosa volumina a lateribus et ab inferiori parte obvolvitur; attamen sub umbilico praefertim sedem habet, et in regione iliaca, renem dextrum paullisper infra, intestinis crassis adnectitur. Ileum autem in duo intestina hiat, si pro duobus diversis caecum et colon jure habeantur. Caecum forsan rectius spectari potest, ceu intestini coli productio in saccum ampliorem expansa. Ante ilei ingressum valvula Tulpiana pendet; ultima nempe pars tunicarum ilei villosae nervosaeque cum fibris muscularibus producit, et cum iisdem coli tunicis fibrisque ea ratione conjungitur, ut valvulam duplicem, palpebrarum oculi instar, efformet; quae adpulsu materiarum ab ileo descendentium utrinque ducitur, nisu autem contrario facto aperturam ilei complanata ita claudit, ut rimam tantum transversam referat. Intestini crassi productio
caeca,

caeca, una cum intestinulo suo, sive processu vermiformi, in regionem iliacam dextram porrecta ossi ileo incumbit. Colon ipsum supra renem dextrum continuo ductu adscendens hepatis subjicitur; hinc transversim sub ventriculo ad hypochondrium sinistrum sese confert, lieni appropinquatur, et in recessu sub ipsis costis sinistris profundo in se varie contorquetur; descendit iterum reni sinistro incumbens, et in regionem iliacam sinistram deorsum prolabitur, ubi flexu majori facto in intestinum rectum definit. Hoc autem, ad vertebam lumborum ultimam exortum, deorsum nonnihil et antrorsum vergit, atque in cute tandem orificio proprio terminatur *.

Hic est, qui in plerisque cadaveribus observatur, intestinorum situs: Neque enim in abdomine laxa volvuntur, prout mutato corporis situ fors ferat; sed ipsis abdominis parietibus, visceribus aliis, et inter se, mediante peritoneo, firmiter adnectuntur; quippe varias productiones et duplicaturas nobilis haecce membrana profert, quae intestinorum stabilitatem cum mobilitate servant.

* Haller. prim. lin. physiol. Leber. praelect. anatom. Morgagnii adversar.

servant. Interdum vero situs aliquantulum mutatur; ligamenta enim a peritoneo ducta vel numero et figura varient, vel laxata remittantur, vel facies eorum adnatae cohaereant. Hanc degenerem fabricam sectio cadaverum abunde exhibet, praesertim in colo, quod interdum, intestinis tenuibus detrusis, umbilico ipsi adcumbit; interdum supra jecur, ventriculum, ac lienem decurrit; imo cartilaginibus costarum spuriarum ac mucronata cartilagine tectum aliarum potius morbos refert quam suos*.

Situ itaque jam breviter enarrato, (nolo enim oratione longa lectorem delassare,) annon adfirmare licet, a loco, cui dolor aegro inesse videtur, incerta admodum de sede morbi ferri posse judicia? Hanc sane sententiam confirmavit hominum ileo, ut visum erat, denatorum sectio anatomica: In his enim Willisius, De Haën, et alii probatae fidei autores, morbi causam in colo latentem animadverterunt. Imo, ut praeclara Morgagnii verba adjungam, ‘ qui plura inciderunt aut inspexerunt cadavera, hi saltem, cum alii minime dubitant, ipsi dubitare didicerunt.’ Porro signa, quae Colicam et Ileum faciunt, eadem

* De Häen Rat. Med. Vol. III. 450. Morgagn. Adv. Anat. 3. Animadv. 13.

dem sunt ; nisi quod in illa leviora sint, in hoc autem, ingravescente morbo, cuncta exacerbentur, vel etiam nova quaedam, pro morbi duratione, superveniant. Denique, eadem sunt in utroque morbo medendi viae. Non possum igitur quin sub eodem capite Colicam Ileumque complectar ; scilicet hoc docent Causae mali, hoc confirmat Anatomia, hoc suadent Signa morbi praesentis, hoc jubet Methodus medendi felicissime instituta.

D E F I N I T I O.

Ut vero clarius innotescat quid id sit de quo differatur, a definitione exordiar. Colica autem dicitur, quandocunque adsint

Dolor abdominis, praecipue circa umbilicum torquens ; nausea ; vomitus ; alvus adstricta.

SIGNORUM

SIGNORUM ENARRATIO,
SIVE MORBI HISTORIA.

PRIMO quidem abdomini toti quasi ponderis sensus inest, quem dolor obtusus vel simul comitatur, vel cito excipit. Hic autem alicui parti vix jam referendus est, sed aegrum tantummodo gravat, cum magna saepe desidendi cupiditate, conatu tamen omni irritato. Paulatim dolor exaugetur; interdum gravissimus cruciatus per totum abdomen, praecipue circa dorsum, versatur; juxta renes etiam, itemque supra infraque umbilicum divagatur, ventris modo dextram modo sinistram partes occupans, varius omnino et instabilis; interdum etiam flatus quodam veluti rugitu intus obmurmurant, arcte tamen conclusi neque ore neque alvo erumpunt. Est autem ubi dolor in uno loco ita stabilis haeret, ut terebello quasi pertundi videatur; unde dolor appellatur terebrans. Saepe vero aeger de intestini partis cujusdam dolore queritur, ac si arcte filo circumducto constricta esset, vel pondere graviori superimposito, premeretur.

Musculi abdominales spasmò plerumque convelluntur; at, licet varias partes adficiat, praecipue tamen circa umbilicum cum ejusdem retractione torquet. Musculorum portiones carnae in cumulos duros, subrotundos, circumscriptos, durante spasmò, colliguntur; et valide adeo revelluntur hypochondria, ut costarum notharum cartilagine integumenta sua protendant.

De consensu ventriculi cum variis, imò fere omnibus, corporis partibus multum disceptarunt autores; cum intestinis autem, quae eadem structura gaudent, et vix nisi ejusdem canalis continuatio sunt, (uti in ranis et aliis quibusdam animalibus videre est,) hic consensus imprimis obtinet. Fere semper igitur, ingruente morbo, anxietas praecordiorum, cum eructatione, cardialgia, nausea, et stomachi vellicatione, praesto est. Sumpto autem, ex materia vel solida vel fluida confecto, cibo multum exaugetur, et statim fere post deglutationem vomitus fit, utut obnitatur et comprimere conetur aeger. Inquietudo tamen, nauseae semper comes, non, ut saepius accidit, evacuato stomacho sublevatur, sed persistente morbo ingravescit.

In hoc morbi stadio, tactum digiti ventrem prementis aeger perferre potest, et exinde levamen aliquod interdum suboriri putat; alias autem, praecipue quando vires majores morbus adquisiverit, aucta ventris sensibilitate torquetur, tactumque refugit: compressa autem regione umbilicali, crudelissimi inde nascuntur cruciatus. Jam vero, dolore ventris et spasmo musculos ejus convellente auctis, erectus stare nescit; at, si pedibus insistere velit, antrorsum flectitur; hunc tamen corporis situm aegre ferens, supinus jacere gestit, capite in pulvinar elevato, ac genibus ventrem versus sublatis.

Pulsus, ineunte morbo, parum mutatur; interdum aliquanto frequentior, perraro fit validior; arteria vero parva ac compressa motu inaequali per saepe micat. Respirandi difficultas adest, aucto scilicet abdominis sub inspiratione plena dolore, et motu facili diaphragmatis impedito; invalescit etiam, prout in abdomine dolores fiunt vehementiores. Spiritus frequenter male olet. Os et lingua prae siti arescunt, vel humore glutinoso obducuntur; hic quoque dentium collo inhaeret, etiamsi coronae illorum per saepe laeves admodum et vitreae quasi conspiciantur. Post vomitionem pluries iteratam, subamarus quidam

et molestus in ore sapor percipitur, atque materia flava aut porracea inter vomendum copiose ejicitur.

Symptomata gravissima jam memorata interdum remittuntur; sed paullum temporis tantummodo levamen perstat, dolore iterum auctis viribus redeunte. Quid mirum igitur si noctes diesque aeger infomnis agat!

Vigiliis autem diutius productis, anxietate perpetua, et inopia cibi, corpus admodum debilitatur; quin insignis animi dejectio est cum moerore et suspirio. Malae pallefcunt et extenuantur; oculi fiunt concavi, et circulo livido circumdantur: Imo totius fere corporis cutis arida colore plumbeo, vel interdum subluteo, icterode, tincta videtur. Urina fere semper parca est, et frequenter ad eam excernendam aeger incitatur: Excreta rubet, et inter mingendum acredine sua urethram urit. Pulsus fiunt frequentiores; omnis cibi appetentia perit; et, fracto penitus robore, aeger vix sese sustinendo est, vel membra movere valet; oculis vero semiclausis supinus jacet, nisi quando ad saeviora mala excitetur. Abdomen equidem minus spasmodis convellitur, magis tamen intumescit, plerumque a tactu vel levissimo abhorrens. Singultus

gultus adest. Subinde vomitus, praecipue post alimentum quodvis assumptum, intentatur, et, proh dolor! faeces ipsae ore evomuntur.

Pulsus jam frequentissimi, exiles, interdum parvitate vix percipiendi; subsultant tendines; sudores largi, gelidi, frontem, collum, totumque demum corpus, perfundunt. Aliquando, periculi jam instantis praesaga, delirium mite et frequens animi deliquium superveniunt. Denique, vel cruciatus, convulsione consecuta, intenduntur, vel dolor subito evanescit; alvus funditur; extrema frigent; ungues curvi livefcunt; digiti contrahuntur; aures et labia frigent; exacuuntur nares; tempora collabuntur; et mors tandem obrepit, miseriarum optata finis.

Ita fere ut plurimum morbus progreditur, quando nulla cunque medicamenta propinata sint, vel, quod eodem redit, quando docta plus valeat arte malum, et omnia, licet praestantissima, medicamenta frustra in usum trahantur. Nihil ad levamen aegri facit, nisi quod motum intestinorum idoneum excitando adeo inserviat, ut deorsum expellatur materia alimentorum effoeta. Quandocunque vel sponte vel coacta moveatur alvus, faeces copiosae in globulos subrotundos, faecum instar ovillarum, fictae dejiciuntur,

tur, (parte earum liquidissima vasis bibulis re-
 sorpta,) vel liquidæ prodeunt, multo simul e-
 misso flatu. Ventris dolores ac spasmi continuo
 mitescunt; nausea et vomitus sublevantur; pul-
 sus fit plenior, blandusque coepit profundi sudor.
 Æger, vigiliis jamdiu defatigatus, iterum som-
 no se totum tradit; novas sumit inde vires; et
 iis methodis, quæ aegrotanti profuerant, diutius
 aliquantulum insistendo, ad sanitatem pristinam
 vix non restituitur, et fit ad omnia vitæ munia
 alacris atque vegetus.

Morbus plerumque mitior intra paucos dies
 terminatur; gravior interdum ad dies usque vi-
 ginti producitur, vix ulla interposita remissione.

E X T I S P I C I A.

QUANTUM ad veram pathologiam faciat
 cadaverum inspectio, eorum præcipue, quorum
 morbi, dum viverent, attente considerati fuerant,
 quisque in re medica vel minimum versatus no-
 vit: Hic igitur haud absolum erit notare, quæ-
 nam

nam exta rimantibus obvenerint. Anatomici vero non unum, sed omnia intestina, in hoc morbo depravari posse docent; et mutationes, quas invenerint, adeo sunt insignes, ut pares aliquis haud facile vel ingenio fingat.

Intestina diametro suo praecipue aucta videre contigit; attamen mole adeo inaequali distenta, ut in aliis, duabus puta, partibus omnis intestini cavitas fere prorsum deleretur; partis autem interpositi intumescencia, a faecibus flatuque collectis, humerum vel femur ipsum amplitudine exaequaret. Interdum una tantum visa est angustia, quasi arcte circumducta filo; paullo superius autem intestini portio, in immensam molem dilatata, stomachum ipsum vel intestina alia comprimebat. Nonnunquam in tortuosa volumina intestina convoluta sunt, singulis gyris faecibus oppletis; anguli autem, qui exinde fiunt frequentiores, prorsus vacui contractique se distendi vetant; hujusmodi flexus duodecim in demortui cujusdam colo vidit De Haën*.

In cadaveribus hominum hoc morbo denatorum, partis unius intestini in aliam subingressum medici subinde observarunt. In iis autem, qui

acu-

* Rat. Med. Vol. I. p. 87. Vol. III. p. 375.

acutissimis doloribus vexati pereunt, alia notatu digna conspiciuntur; etenim ad omnes intestini reduplicaciones inflammatio levior quandoque detegitur; atque materies inflammatoria sanguinis transfluendo crustam gignit, qua illae intestini reduplicaciones secum mutuo agglutinantur*. Interdum ileum et colon, morbo flexu contigua, arcte coalescunt†.

C A U S A P R O X I M A.

A signis jam relatis, necnon cadaverum inspectione, causa proxima, sive morbi natura, patescit: ‘Est partis alicujus intestinorum contractio abnormis, spastica.’ Hanc eo magis pro causa agnoscere volo, quod Peyerus, illustris Anatomicus, experimento in rana viva instituto illam plenissime comprobavit. Hujusce experimenti historiam eleganter adeo et accurate tradit, ut non dubitem ipsius verba proferre.

‘Torminum genesis, atque introfufceptionis conceptionem, anni superioris aestate, ranae jucundo

* De Haën Rat. Med.

† Lœueaud Hist. Anat. Vol. I. p. 101.

cundo admodum et utili experimento oculis nostris exhibuerunt. Etenim intestina, vivente amphibio, laceffita in diversis locis, pertinacissime mox se constringebant, contentis violenter sursum deorsumque, qua data porta, protrusis, atque hinc inde in cumulos quasi congestis: Unde quaedam intestini portiones valde impletae ac turgidae, quaedam prorsus inanes et artissime clausae perstiterunt; donec, soluta fibrarum strictura, meatus liberior redderetur: Intestinis autem hinc inde se constringentibus, et sive chylum, sive faeces, sursum deorsumve projicientibus, factum, ut illae alicubi in molem adgestae parietes intestini plus debito ampliarent; quod in sacci morem dilatatum intra se recepit constrictam inferioris intestini portionem, eamque sinu suo absconditam aliquandiu retinuit: Donec, fibris se denuo exporrigentibus, intestinum, e latibulo alterius, in apricam pristinaeque sedem rediret.'

Hoc experimento quid pulchrius excogitari potest? Quo propius stes, te capiet magis. Fateor equidem viros summae in physicis autoritatis in gravissimos errores incidisse, dum experimentis, in aliis animalibus institutis, de physiologia humana ratiocinia sua stabilire conarentur.

In his scilicet Natura mira varietate ludit, et ad propria munia rite perficienda dotibus suis propriis quodque forsan animal instruitur. Motus tamen, de quo nunc loquor, vermicularis, in uniuscujusque * intestinis observatur, modo cauta fiat inquisitio, alimenta vi iterata deorsum urgens. Ergo experimentum Peyerianum multum ad rem facit, Colicaeque naturam egregie illustrat.

Neque tantum ab analogia pendet causa jam relata, verum eadem quoque in hominibus animadversa est. Spasmodicae partium constrictiones plerumque a morte solvuntur; non raro permanent; haec autem in hominum Colica extinctorum intestinis nondum solutas medicis vidisse contigit. ‘Novimus quoque, inquit De Haën, manere quandoque perpetuo has contractiones, tetani in modum, in vita hominum; a morte autem vel solvi, ut aliis in tetanis vidimus, vel pertinaciter permanere, ut alias biduo triduoque a morte plus semel observavimus †.’

Haecce causa aptam signorum rationem praebere videtur; neque singula iterum sigillatim
C. repetam

* Haller. Elem. Physiol. Vol. VII. p. 77. 81. &c.

† Rat. Med. Vol. III. p. 186. Vid. quoque Act. Philosoph. Angl. n. 476. citat. ab Haller. in Elem. Physiol. Vol. VII. p. 78.

repetam necesse est; de duobus tantum fusius differere fert animus.

VOMITUS autem initio biliosus, progressu faeculentus, imprimis adcuratius notari debet; etenim habita cum structurae partium anatomicae, tum motus intestinorum naturalis, ratione, non possumus non mirari, unde aliquid insoliti adeo evenire possit. A natura fane cautum esse videtur, ut cibus (qui intestinis stimulo idoneo est) a ventriculo descendens, superiorem duodeni partem irriter; haec contractione sua in partem inferiorem relaxatam cibum deorsum promoveat; intestina autem alia tenuia tum se adstringendo, tum relaxando, in intestina crassa tandem materiam depellant. Novimus autem, et a signis morborum qui hunc canalem infestant, et ab experimentis ad hanc rem probandam institutis, motum vermicularem adeo immutari posse, ut omnia alimenta sursum retro ferantur. In canali adeo flexuoso nihil huic motui pondus obstat; deorsum fane natura fertur; si vero descendentis cibo obex aliquis resistat, et ulterius progredi non detur, erit ibi sedes praecipuae contractionis, et cibus relecta tota intestinorum longitudine ad ventriculum ipsum reduci, et hujusce actiones abnormes ciere, possit. In Colica ita se res habet,

bet, et exinde bilis ipsa cum alimentis in ventriculum relatis vomitione rejicitur.

De faecibus autem ore rejectis apud medicos permagna est dissensio, quam valvulae dictae Tulpianae contemplatio movet; haec enim, ut modo dixi, prorsus impedire videtur, ne ex colo quidquam in ileum remeet. Morgagnius, quem veri amantissimum veneramus, dubitat, anne unquam ii, qui stercus vomere creduntur, faeces a colo remeantes evomant; sed materiam potius stercorei similem esse putat, qualem in iis, quibus ileum intra hernias arctissime compressum, atque adeo prorsus occlusum, supra occlusionis locum observare consueverat *. Swietenius contra non modo faeces ipsas a colo, sed etiam clysmata a recto remeasse adfirmat; ‘etenim, inquit, probatissimi autores hoc observarunt, et ipse manifeste vidi †.’ Ego sane facile adducor ut credam materiam, non modo stercorei similem, verum ipsam stercoream, per os rejici, etsi a colo ne minimum quidem revehatur. Cuncta alimenta, postquam in ventriculo rite subacta fuerint, intestinis exhaurienda traduntur. In
his

* Morgagn. Advers. Anatom. III. Animadv. 9.

† Van Swieten. Comment. in Boerh. Aphor. 960.

his paullatim descendendo mutantur, et tandem, toto intestinorum tenuium peragrato tractu, succoque alimentario vasis bibulis resorpto, in materiam effoetam, sive faeces convertuntur, antequam in crassa depellantur*. Si igitur in ipso ileo stercus adsit, in leviori malo hoc tantum evomi posse putem. Quandocunque vero morbus vires majores adquisiverit, vel in ipso colo morbi causa lateat, nullus dubito quin faeces, mutato cursu, in intestina tenuia sursum ferantur.

Ad hanc rem dijudicandam experimenta in canibus instituit Halesius. Elutis primo faecibus, in rectum inferebatur instrumentum idoneum, tubus scilicet productior, cui ad altitudinem quinque pedum infundebatur aqua. Tum demum animadvertit aquam in intestina tenuia per valvulam Tulpianam guttatim illabi. Haecce tanti viri, qui vana dixisse vix credatur, experimenta laudare nequeo: imo enim, Intestinum colon in canibus et aliis quibusdam animalibus non eadem, ac in homine, structura gaudet†, et

* Inveni aliquoties scybala pauca, alia vice stercus liquidum copiosius: Kalschmidius vero ad ulnae a colo distantiam usque repletum ileum. De Haën Rat. Med. Vol. II. p. 303.

† Morgagn. Advers. Anat. 3.

et fibrae musculares rariores valvulae orificium forsan minus arcte claudunt: 2do, In mortuis omnia flaccidiora fiunt; ergo haud apte quivis dixerit in homine vivo eadem fieri debere: 3tio, Intestinis aqua ablutis plurima mutantur: jamdudum Albinus, et De Haën Albinum imitatus, valvulam sine adparente partium laesione, sed modo nimia mundatione praeparatam, fere totam disparuisse docuerunt*: Denique, ab hisce experimentis non ratio patet, qua celeriter adeo, postquam in anum injecta fuerint, ore iterum enemata reddantur.

Hac igitur praetermissa, alia methodus quaerenda est; hanc autem, ni fallor, praemonstrat cadaverum inspectio; intestinis enim faecibus flatuque ultra quam satis est distentis, valvula officio suo fungendo impar evadit†. Hinc illa lachrymabilia signa, quae in historia morbi fusius enumerantur.

COLOR CUTIS ICTERODES colicae tantummodo graviore subesse videtur, et ab ingressu bilis
in

* De Haën Rat. Med. Vol. I. p. 89.

† Haguenot Diss. de vomitu faeculento in passione iliaca, Monspel. 1715. p. 60. De Haën Rat. Medend. Vol. I. p. 90. Vol. II. p. 304.

in duodenum impedito pendet. Ductus choledochus oblique spatium quoddam inter tunicas ejus extimam et muscularem ante emetitur, quam in intestini cavum hiet; fibrarum itaque muscularium duodeni contractio validior ductum quoque comprimat necesse est, unde, exitu descendenti bili denegato, icterus oriatur. Quinetiam ductus ipse spasmo torquetur. Hanc icteri causam viri in re anatomica versatissimi plane negant, quia scilicet tunica muscularis neque scalpello neque arte ulla demonstrari potest. Attamen (pace tantorum virorum dixerim) ex eo, quod fibrae non conspiciantur, nefas est colligere easdem non adesse; etenim musculari saltem contractilitate ductum gaudere plurima exempla probant, et ab hujusmodi actione spastica vel in ipsa colica ortum fuisse icterum certior ab amico quodam factus sum. Homo, per quatrimum violentissima colica vexatus, periit; biduo vero ante mortem icterus supervenerat. Aperto cadavere, quo causa mali in aprico esset, ductus choledochus, etiam post mortem, spasmo validiori contractus inveniebatur.

CAUSAE

CAUSAE PRAEDISPONENTES.

QUONIAM Medicorum est non tantum morbos tollere praesentes, verum etiam advenientes praecavere posse, ergo illorum maxime interest novisse, unde fiat ad varios quoscunque morbos opportunitas.

Habita autem aliorum morborum, qui spasmodici nominantur, ratione, vel ‘a priori’ expectandum esset illos praecipue colicam quoque vexaturam, qui fibrarum muscularium mobilitate nimia tremiscunt, non qui sano vigore pollent. Hanc sententiam experientia fida confirmat. Infantuli enim, maxima mobilitate praediti, dolore hoc atroci saepissime enecti pereunt. Pueris valde familiaris est et frequens colica. Mulieres magis sunt, quam viri, ad hunc morbum proclives; et ex his ii praecipue plectuntur, qui luxuriosi, desides, otio tantum student, neque exercitio idoneo corpus firmare laborant. Quippe vita otiosa ventriculus et intestina plurimum infirmantur, quod clare evincunt ructus flatusque huc illuc divagantes. Quaecunque hanc

corporis mobilitatem augment, ad morbum opportunitati favent; itaque calor nimius (uti in regionibus calidioribus aestivo tempore videre est) vel morbum inducendo est, vel praesentem intentat. Feminae forsan ideo fiunt ad colicam opportuniore, quod in conclavi calidiori degentes liquores tepidos usque pitissent. Quae nam fit illa fibrarum muscularium conditio, e qua mobilitas pendet, ignarum memet plane fateor; neque enim de actione sana quidvis certi compertum est. Sufficiat igitur dixisse, quae mobilitatem faciant quaeve tollant.

Quinetiam alia est conditio ad hunc morbum opportunitatem gignens. Illam volo alvi tarditatem, quae vel sponte fit, vel consuetudine mala inducitur. Hac ipsa praedisponente causa ultra modum aucta, vel tandem causa excitante sese adjungente, colica constituitur. Intestina enim, distensione saepius iterata, (dum forsan vivendi modus corpus debilitet,) contenta sua vix ultra propellere possunt. Crescit in immensum moles, alias intestinorum partes comprimit, et fit ipsa pertinacissima causa mali. Hinc hypochondriacis, quibus alvus plerumque tarda est, dolor intestinorum familiaris.

Causis

Causis quoque praedisponentibus adnumeranda est partis alicujus intestinorum praeter naturae modum angustatio. Haec interdum, nullo morbi praeunte signo, gradatim supervenit; interdum alium morbum, uti inflammationem intestini male curatam*, excipit. Pars autem angustior facta haud absque insigni difficultate alimentorum massam transmittit, quod ab anxietate subinde redeunte patet. Nonnulli quidem hujusmodi angustationem per fat longum vitae decursum intra se gerunt, neque aliquid omnino incommodi patiuntur. Neque tamen ideo dubitandum est, quin admota causa excitante, gravissimae inde nascantur Colicae passiones.

Est alia angustatio spuria dicenda (quod intestinum ipsum haud primario coarctatur, sed cavum ejus materie quadam extranea oppletur,) quam inter causas Colicae remotas autores recensuerunt. Hanc plerumque faciunt concretiones quaedam tophaceae, quas se multoties vidisse testantur Fernelius, Horstius, et alii medici illustres. His fere semper nucleus inest, cui plerumque circumcirca colliguntur ramenta ci-

D

borum,

* De la Peyronie, Aët. Acad. Chir. Paris. tom. I. De Haën Rat. Med. Vol. I. p. 87. 88. Vol. II. p. 315.

borum, et crusta tartarea sublaevis obducitur. Pro nucleo saepe sunt prunorum vel ceraforum officula, aut agnorum gallinarumve pedum ossa parvula, deglutita. Quorum in intestinis haec morbi causa, digitis saepe exquirenda, latet, illos quandoque, dum concretio parva est, dolor subito aggreditur, subitoque iterum evanescit; interdum post ingentes dolores calculi hujusmodi, ovi gallinacei magnitudinem exsuperantes, ejecti sunt *. Si diutius intus haereant, dolor saepius iteratur, ingravescit, lethumque demum adfert. Nulla enim adhuc excogitata est methodus, qua vel in canali alimentario calculosae concretiones solvantur.

Hae praecipuae sunt causae, quae ad morbum opportunitatem gignunt. Saepe vero iis, quibus nulla cunque fuerit opportunitatis suspicio, modo causae excitantes vi majori admoveantur, Colica nascitur. Has igitur proxime recensere placet.

CAUSAE

* Aët. Societ. Philos. Edin. Vol. II. p. 345.

CAUSAE EXCITANTES.

PERPENSIS autem variis, quae ad corpus vel alendum vel grate adficiendum adsumuntur, cibariis, ab iis praecipue, qui, aurea mediocritate spreta, parvo vivere nesciunt, sed per terras, tractusque maris, coelumque profundum, quaerunt quod gulae placeat, quam variae sint hujusce morbi causae excitantes, facile patebit. Has tamen omnes fere duo capita complectuntur.

Imo, Cibi copia nimia adsumpti nocent. Hel-
luo, qui assis elixa miscet, et languentem sto-
machum condimentis iterum ad ingluviem pro-
vocat, aut coena dubia adlicere satagit, ille, in-
quam, poenas criminis haud raro pendit. Tanto
oneri digerendo ventriculus impar evadit, et co-
pia cruda in intestina propellitur; ingesta spon-
taneas suas subeunt mutationes, easque varias
pro varia adsumptorum indole; materia acris in-
testina rodit, et spasmos movendo morbum facit.
Alii, helluones minime adpellandi, qui nimia
copia incauti peccant, aequè plectuntur. Ipse
novi hominem, qui gratissima aurantium dul-
cedine

cedine captus, duodenorum simul succum com-
biberit. Attamen post gaudia luctus; exinde
enim colica, gravissimis torminibus stipata, na-
ta est; e qua, vel peritissimo adfidente medico,
vix salvus evaserit.

2do, Praeter copiam, cibaria etiam indole
peccare possunt, iis praecipue, qui ad morbum
de quo agitur opportuni sint, nocentissima. Co-
licam melonum atque cucumerum esu solo ortam
fuisse multi dicunt. Legumina omnia, uti fa-
bae ac lentes, quippe quae, referente Halesio,
aërem plurimum in se continent, et difficillime
concoquuntur, nocent. Olera, praesertim bras-
sica, intestinis saepe fastidia movent; interdum
quoque saccharata, quae fermentationi favent,
fructuum horaeorum ingurgitatio, vel potus non
defaecati. Semina, cerealicia dicta, praesertim si
male fermentata adhibeantur, intestinorum spas-
mos haud raro inducunt; panem quoque ex iis-
dem confectum, butyro statim atque e furno e-
ducatur illitum, dolores colicos, si largius ad-
sumatur, ciere posse novi. Dura omnia atque
indigestilia, uti caseus ad ignem tostus, caro fu-
mo indurata, salsamenta, et alia hujusmodi, ho-
mines, quorum ventriculus (ut ita dicam) caco-
chymia

chymia laborat, valde sollicitant. Tantundem valet in infantibus lac acore nimio coagulatum.

Sunt autem, quibus proprium est variis, qui vulgo innoxii habentur, cibis male adfici; ideoque colicam saepenumero gravissimam intulerunt mytilus edulis, et agaricus campestris Linnaei.

Causae, quas jam memoravi, morbum saepe non gignunt, vel quia res aliae simul adsumptae damna earum refarciant, vel quod intestina satis lubrica, motu eorum naturali aucto, illas cito demittant. Sin alvus adeo adstricta sit, ut in intestinis nimium retardentur, vix non fieri potest quin spasmos tandem cieant.

Colicam quoque in pueris excitare dicuntur vermes in intestinis convoluti. Forsan animi pathemata, uti ira vel moestitia, non plane negligenda sunt, ob impeditam inde justam concoctionem. Carolus Piso refert* semet ipsum saeviente Borea immanibus coli doloribus semper fuisse vexatum; neque dubitandum, quin frigus pedibus adplicatum colicam aliquoties intulerit†. Herniam, quatenus alvum constipat, irritat, et inflam-

* Pis. de ferof. colluv. lib. II.

† Vid. De Haën Rat. Med. Vol. II.

inflammationem tandem excitat, colicae gravissimae causam esse varii adferunt autores *.

D I A G N O S I S.

AD diagnosin tandem progredior. Habita autem situs intestinorum naturalis mutatique, quem olim breviter descripserim, ratione, haud facile a dolore solo diagnosin quivis instituat. Intestina sese multis in locis superfcandunt; colon praecipue tantum variat et situ et magnitudine, ut facile inde colligatur colicam vel nephralgiam, vel hepatis lienisve inflammationem, vel etiam ipsius lateris dolorem, mentiri posse, si ex solo loco adfecto quis judicet. Diagnosin igitur instituenda

* De colica Pictaviensi, utpote quae signis quibusdam sibi propriis, (nempe tuberibus in metacarpo, et in paralyfin terminatione,) a colica vera admodum diversa est, atque ipsa non nisi dissertatione productiori dicenda, nihil prorsus enarrare volo: Colicam arthriticam, quam Pictaviensi simillimam descripsit Strack, haud unquam me vidisse memini; nolo itaque de illa fusius differere; lector benevolus adeat ipsius de colica arthritica dissertationem.

tuenda est sedula signorum observatione, prout in singulis morbis vel simul adsint, vel sese excipiant *.

Colicam inter et Nephralgiam diagnosi haud difficilis est. In hac dolor regioni lumbari vel stabilis inhaerescit, aculei infixi more pungens, vel ureteris iter sequens oblique vesicam versus extenditur, et in viris ad testem proximum excurrit, cum ejusdem retractione dolorifica. Crus, quod e directo est adfecti renis, vel dolore stringitur, vel insensibile obtorpescit. Urinae reddendae cupiditas crebrior est quam in colica: et quod inde excernitur plerumque pallidum est; interdum quasi arenam, interdum quasi sanguinem, trahit. Hic quoque nostra novisse interest, ane olim aeger calculo vexatus fuerit; si enim arenulas antea dejicere consueverit, nephralgia recidiva metuenda est. In colica vomitio magis urget, ob majorem forsan coli cum ventriculo continuitatem, atque alvus magis adstricta est; haec autem soluta colicam multo magis quam nephralgiam levare solet. A pastu colicus dolor augetur; nephriticus autem post liquoris blandi adsumptionem ut plurimum potius mitescit. Hepatitidem

* Ill. Cullen. Prim. Lin. Vol. I. § 2.

patitidem a colica distinguunt tussis sicca, et dolor ad claviculam et summum humeri dextri. Pleuritidem vel paraphrenitidem designant pulsus durus, tussis dolentissima, decubitus difficilis.

Attamen inter intestinorum inflammationem spasmusque dignoscere hic labor, hoc opus est. Pulsus non in enteritide, ut in aliis plerisque morbis inflammatoriis, durus est et plenus; sed illam comitantur languor insignis, et pulsus debilis ac parvus; nihilominus celeriter adeo infausto exitu terminatur, ut intra quindecim vel viginti horas aegri haud raro morti succumbant. Ut in re tam difficili diagnosi apta fiat, sequentia caute notanda sunt discrimina. Si in parte quadam abdominis, quam intestina tenent, dolor acutus, urens, fixus adsit, pressu fere semper immaniter auctus; si pulsus celer ictu debili digitum explorantem feriat; si vomitio perpetuo aegrum vexet; si vires subito labascant; si denique, ingruente morbo, horror atque rigores adfuerint; jure forsan inde colligatur intestina inflammatione tentari.

Hernia, sive umbilicalis sive inguinalis, per se patet. Volvulus intestinorum perraro fit; neque, ut olim credebatur, causa morbi est, sed potius ipsa morbi sequela. Quandocunque superveniat,

perveniat, eadem signa, quae in enteritide modo descripti, prae se ferre solet, et mors semper est in procinctu.

P R O G N O S I S.

FELIX qui advenientia praevidere, et in re incerta certi quid futurum pronunciare potuit! Nihil enim medici famam magis inlustrat, quam prognosis feliciter instituta. Pulchrum est libris et amicis de aegro fausta praedixisse; et, ubi omnia in pejus ruunt, haud minimi est momenti, ut aeger placida morte conquiescat. Medicina quidem ars conjecturalis dicitur; attamen medici praestantiores, observatione sedula edocti, plurima indicia detexerunt, quae morbum brevem aut longum, superabilem aut invictum, praenunciant. Haud inficiandum est, quin conjecturae interdum fallant; sed illae certe fidem habere debent, quae multo saepius, perque multo plures aegros, respondeant.

Nihil autem hic temere promittendum, ob varias saepe et plures conjunctas causas, et signorum quandoque fallaciam. Dolores intestinorum

ab morbi initio lenes, vagi, necnon interdum remittentes, muscutorum abdominalium spasmi mites, alvus haud pertinaciter adstricta, sed cum magno aegri levamine respondens, cutis denique sudore tepido perfusa, spem futurae salutis arguunt. Mortem e contrario minitantur dolor pertinacissimus, fixus, absque ulla quiete persistans, alvus pertinacissime adstricta, vires subito labascentes, animi deliquia, subsultus tendinum, delirium, et gelidi, praesertim in fronte, sudores; surditas quoque et offusae oculis tenebrae, malum. Alvus interdum, vel sponte vel clysteribus adhibitis, absque signorum levamine solvitur; scilicet prodit tantum aut pars, aut totum stercoraeum, quod infra locum, ubi causa proxima residet, haerebat. Interdum alvi dejectio mali ominis est, partibus gangraena laxatis.

Quinetiam vomitus stercoraceus pro certissimo lethi imminentis signo habetur; attamen historias quasdam probatae fidei autores* tradiderunt, quae aliam opinionem suadere videntur; atque

* Boneti Sepulchr. Anat. Lib. III. § 10. Ejusdem Med. Septentr. Tom. I. Lib. iii. § 15. c. 29. 30. 32. Garengeot. Acad. Reg. Chir. Paris. in 8. Edit. Tom. I. part. iii. p. 355. De Haën Rat. Med. Vol. I. p. 87. Vol. III. p. 185.

que aegrum olim mihi vidisse contigit, postquam faeces ipsas per horas aliquot evomuisset, ad sanitatem firmam feliciter restitutum. Quandoque per plures dies morbus persistit, opus est periculosaee plenum aleae. Omnia enim in canali alimentario diutius conclusa vel stimulo mechanico vel acrimonia valde irritent necesse est; unde oriatur inflammatio in gangraenam cito desitura. Hanc terminationem indicant dolor acutissimus subito evanescens, horror, pulsusque cum debilitate frequens. Huic malo jam nato nihil omnino spei arridet; praesidii nihil ab arte capit, neque aliquid habet a natura solatii.

CONSILIA MEDENDI.

JAM vero ad infestissimi hujus mali curationem ordo nos perduxit. Colicae autem medetur,

I. Remediis, quae spasmum tollunt, qualia sunt

A. Antispasmodica.

1. Interna.
2. Externa.

B. To-

B. Tonica.

C. Stimulantia.

II. Remediis, quae ventrem compressum solvunt, vel

A. Vi purgatrice, vel

B. Mole sua.

Quoniam colicae causae solis intestinis haerent, et ventriculus non nisi consensu laborat, *Emetica*, nonnullis equidem laudata remedia, minime propinanda sunt. Novimus ab inimica causa intestina vehementer constringi; dato autem emetico quid amabo! inde sperandum? Concussione validis hisce medicamentis excitata, interdum forsitan materia irritans deorsum aliquanto urgeatur; at semper metus est, ne motu intestinorum praeternaturali aucto exacerbentur omnia; et aegri vires, spontaneo vomitu prius exantlatae, novis concussionibus oppressae omnino collabantur.

Imprimis autem, si aeger juvenis sit, robustus, firma valetudine ante Colicae adfultum usus, si dolor acutus intestina torqueat, et alvus dudum constipata fuerit, *Venaesectio* ante suadenda est, quam ulla alia imperentur remedia. Etenim summopere cavere decet, ne materia acris, intestina nimium stimulando, inflammationem inducat,

cat, quae, ut modo dixi, quam aliarum partium inflammatio, citius ad exitum infelicem properat. Neve semper pulsu parvo aut viribus subito solutis decipiamur; saepe enim, venae sectione rite instituta, omnia in melius reflectuntur. Multi equidem sanguinis missionem plane damnant; horum tamen sententia, quamvis centum linguis et voce ferrea resonaret, contra phaenomena practica nihil, me iudice, valeret: ad summorum virorum experientiam provoco. Attamen sanguis haud temere detrahendus est, nec venae sectio iterum nisi caute admodum repetenda; semper vires aegri spectare oportet, quae in hoc morbo cito concidunt, amissae autem aegre restituuntur, esculentis omnibus, quae corpori alendo essent, iterata vomitione rejectis.

Sanguine e brachio, si opus fuerit, educto, ad alia protinus confugiendum est remedia. Interdum difficile iudicatu erit, utri medendi consilio primo satisfacere oporteat; scilicet, an motus abnormes compescere, an ventrem solvere, satius sit. Datur autem certum quoddam et utilissimum praeceptum, Majori necessitati subvenire. Si irritatio magis urgeat, quae spasmos tollant, sin obstructio fortior sit, quae alvum moveant, praemittenda sunt remedia; utraque
tamen.

tamen indicatio saepe facili marte iisdem perficitur.

I. ANTISPASMODICA motui intestinorum abnormi compescendo apprime inserviunt. Horum optimum est *Succus Papaveris inspissatus*, et prae aliis huic morbo adcommodatur, quod dolorem ingentem minuat, et totam simul corporis peripheriam sudore leni perfundat. Quin Sydenhamus *, post sanguinem liberius detractum, huic praecipue confisus est, et eo usque repetendum suadet, donec intestinis quies omnino inducatur. Quatenus sit opii quantitas una vice exhibenda, pro signorum gravitate diversa sit necesse est; a parvula quantitate incipere, et eam, prout signa postulent, vel augere vel imminuere praestat. Opium ipsum in pilulas minusculas confectum, quod mole sua stomachum haud irritent, alii laudant; alii contra, Sydenhami aemuli, laudanum liquidum adhibere solent, quoniam totius ventriculi nervos uno quasi adpulsu contingat, et vomitum confestim quandoque sistat.

* Sydenham. Process. Integr. p. 603. 606. Edit. L. B. 1726. Vid. quoque Aretaeum de Cur. Morb. acut. Lib. II. cap. v. p. 106.

tat. Attamen summo studio adnitendum est, ne alvum nimis ante clausam impensius opiata morentur; namque, hoc facto, summum remedium summum malum erit.

Propter hanc opii vim nocivam, qua alvum adstrictam reddat; nonnulli remedium aliud narcoticum, *Hyoscyamum* nempe, utile fore existimarunt, quod gravi hoc incommodo careat. De usu ejus nihil compertum habeo; sed, ut mihi videtur, paullum inde commodi sperandum. Vis hyoscyami purgativa debilis est ac incerta; et catharticis, quae post^{ea} ~~eo~~ dicentur, opio ipsi admistis, multo sane tutius et felicius res agitur.

Camphora quoque, in morbis aliis spasmodicis utilissimum quandoque remedium, colicae interdum mire profuit. Mulieris cujusdam colica laborantis historiam refert Duteau, cui camphorae drachma una porrecta est. Dolor vehementissimus ilico obticuit; attamen, ait, propter ingentem medicamenti quantitatem algore eo usque correpta est, ut vel mortuam referret, neque corpori calor ante rediit, quam vestimentis calidioribus admotis, vinoque interne dato foveretur. Nihilominus haud absimile est, quin modica ejusdem quantitas, cum amygdalis aut spiritus

ritus vini pauxillo contrita, quibusdam casibus gratum foret faustumque remedium.

Spiritus aethereus vitriolicus spasmos potenter admodum compescit, neque vi narcotica alvum adstringit. In Ephemeride Dom. Rozier *, animalibus colica adfectis suppetias tulisse dicitur.

‘ On trouve dans le Journal Encyclopédique du mois de Juillet 1783, tome 5. premiere partie, pag. 156. une lettre de M. le Marquis de Saint Vincent, sur l’usage donné de l’Ether vitriolique aux chevaux et aux betes à cornes attaqués de coliques violentes. La dose qu’il a employée étoit de cinquante a soixante gouttes avec du sucre pilé, en faisant avaler par-dessus une certaine quantité d’eau pure.’ Liquorem suum anodynum in colica laudavit Hoffmannus; hic autem, uti experimentis plurimis ostendit cl. Baumé, nihil aliud est quam spiritus aethereus vitriolicus cum spiritus vini rectificati portione duplici commistus. Hocce colicae remedium jam, ni fallor, in defuetudinem abiit; attamen aegro nimia mobilitate praedito illud propinare non dubitarem.

Moschum

* Journal de Physique A° 1784, part. I. p. 401.

Moschum in colica Pictaviensi exhibendum suadet Hillarius; in singultu, et in hysteria, quando intestina spasmō torquentur, utilem esse novimus: Annon igitur in ileo, ceu colica graviore, vel solus vel opio conjunctus aequē prodesset?

Praeter interna, quorum praecipua huic morbo adcommodata memoravi, Antispasmodica varia externa in usum vocata fuerunt. Haec inter eminet *Balneum tepidum*. Neminem latet, quinam fuerit mos iste Romanis helluonibus acceptus; impleti veteris Bacchi pinguisque ferinae ad balnea semet receperunt, quo dolor a distentione ortus calore humido leniretur. Usum autem jamdudum compertum est, aquam calidam in colica gratissimum esse remedium. Aegrotus sese in balneum ad jugulum fere usque demittat, vel in semicupio aliquandiu infideat. Semicupium, ubi commode adhiberi potest, praecipue suaderem, atque aegro, quem ab usu aurantiorum nimio colicam suscepisse dixi, egregie profuit. Sin hoc minus conveniat, haud negligenda sunt *Fomenta*: Ut ab his auxilii aliquod proveniat, fumantur panni crassi lanei, qui magnam liquidam copiam imbibere valeant; hi duplicati vel qua-

F druplicati

druplicati fomento calido immittantur, et abdomini saepius indies per semihoram adplicentur. Etenim, sicut ureteris quando calculus ei impactus haeret, ita intestinorum spasmos aqua tepida laxare solet. Dolor inde saepe mitescit, calidusque sudor optato prorumpit.

Attamen alio quoque consilio balnea adhibentur. Necessè est, ut corpori, dum vita manet, fluida non defint adplicanda; hic vero morbus exigit, ut copia tantummodo parca ore fuman-
tur, ne stomachus ad motus abnormes sollicitetur; aeger inde prae siti languet, et faeces fors-
an, materia fluidissima resorpta, intestina valdius irritant. Hisce signis thermae subvenire solent; etenim vasa patula, per totam corporis superficiem hiantia, aliquantum etiam ab aëre ipso, inter lavandum plurimum humoris resorbere patet. Herbas emollientes sive aromaticas, uti folia malvae aut absinthii, sambuci vel chamaemeli flores, aquae infundere idoneum erit; non quod exinde vis aliqua salutifera remedio accedat, sed ne remedium incaute adhibeatur. Multi enim simplicia spernunt, nec nisi decepti fannantur.

Post thermarum usum somnus levis interdum obrepit, eo certius autem, si utres aqua calida impleti,

impleti, vel lateres coquendo calefacti, plantis pedum adplicentur.

Sed, prout alios thermarum usu, ita aegros quoque *Aqua Frigida* sanatos fuisse, plurimi medici testantur. Amatus Lusitanus inquit, se atrocem intestinorum dolorem aquae frigidae exhibitione subito et incantamenti instar sustulisse. De Haën * aegrum sibi demandatum memorat, cui etiam ventri universo circumdata nix quondam in graviori paroxysmo profuerat. At tamen aegri cujusdam hac methodo feliciter sanati historiam longe adcuratius tradit Septalius †: ‘Hominem ventris dolore ad omnia rebelli fere enectum, ut algidus fudor jam adesset, nullusque ultra percipiendus pulsus, aqua multa, etiam nive frigefacta, sic mutavit, ut mox in somnum quatuor horarum incideret, ab eoque somno alvum copiosissimam deponeret, et integrae restitueretur sanitati.’ Etenim in Actis Edinensibus historia refertur, in qua prudens aquae gelidae adfusio ileum morbum, qui consuetae methodo, calidisque fomentis non obaudiverat, insperato sanavit. Eodem artificio colicam superari vidit Sanctorius.

* Rat. Med. Vol. III. p. 93.

† Septal. Lib. VII. animadv. p. 248.

Sanctorius. Difficile dictu est, quam potissimum ratione effectus tam felices frigus edat. Utut se res habeat, tale remedium imperare nollem, ne forsan aegrum sub ipsa frigoris applicatione mortuum ipse jugulasse viderer. Sin unquam post alia frustra tentata remedia ad aquam frigidam confugiendum esset, (multa enim in praecipiti periculo recte fiunt, alias omit-tenda,) hanc methodum, tetani curatione edoc-tus,* suaderem. Aegrotus e lecto tollatur, ven-trique ejus aquae frigidissimae urcei aliquot ad-fundantur; in lectum protinus ficcata cute re-ponatur; et opii largiori quantitate data sudatio promoveatur#: Etenim, quandocunque fauste cedat anceps hoc remedium, sudor calidus citissi-me prorumpit.

De *Vesicantium* actione variae fuerunt medico-rum opiniones; non meum est litem compone-re; neque, si vellem, tale quid efficere me posse fateor. Dudum vero compertum est, vesicato-rium ea vi pollere, quam antispasmodicam nomi-naverunt autores. Inflammationi spasmus sub-esse, pauci dubitant; et ad resolvendam partis cujusvis, uti lateris, inflammationem, remedium est

* Cel. Culleni Prim. Lin. paragr. 1280.

est catholicum : In asthma spasmodico, ubi nulla adest inflammatio, tantundem saepe valet : Veficantia igitur in colica ventri adplicare vel ‘a priori’ minime dubitarem. Jam vero multum laudare volo, ex quo experientia fida usum illorum idoneum confirmaverit. Celsus* calida cataplasmata admove, eaque imponere a mammis usque ad inguina et spinam, ac saepe mutare jubet. Sennertus† oleum saponis, quod ex sapone et calce viva paratur per distillationem, ad colicam utilissimum esse putat, si liquoris hujusce caustici guttae sex vel septem umbilico cum gossypio imponantur. Vidimus, inquit Ballonius, cuidam, acerbitate doloris colici detento, placatos esse dolores, adhibito umbilico medico emplastro caustico. Japones‡ moxam accensam parti abdominis comburendae imponunt, vel acus argenteos aureosve in carnes adigunt ; in epigastrio anticolicam puncturam celebrant, et novem punctiōibus pollicem distantibus figuram quadratam repraesentant. Cucurbitulae quoque cum levibus incisionibus, aut multa flamma,

* Cels. Lib. IV. cap. 13.

† Sennert. Lib. III. part 2. Sect. II. cap. 2.

‡ Sauvages Nosolog. Tom. II. p. 104.

a quibusdam * medicis laudantur. Attamen et causticis et punctiōibus longe praeſtant epispastica, regioni dextrae hypogaſtricae, vel circa ipſum umbilicum, adplicanda; et ad illa interdum tanquam ad ſacram anchoram confugiendum eſt, ſimul ac ſanguis detractus fuerit; eadem quoque, cum vires jaćturam ſanguinis perferre nequeunt, nonnunquam ſola remedio ſunt.

Vomitum interdum mire compoſcuerunt medicamenta regioni epigaſtricae adplicata. Emplaſtra de labdano cum granis opii quindecim, totidemque camphorae, admovit De Haën. Fomenta, ex caryophyllorum aliorumve aromatum in vino Luſitanico infuſione, vomitum quandoque relevaſſe novi. Medico igitur, ne unquam officio ſuo deeſſe videatur, haec forſan imperare licebit.

TONICA interdum feliciter uſurpari medicorum ſcripta docent. Aurum fulminans, quod tonicis metallicis (ſiquando pro medicamento jure habeatur) adnumerare decet, in colica a Germanis † exhibetur; at, ſi bene paratum eſt, nihil agit; non bene paratum morbum auget.

Corticem

* Mead Monit. de Ileo.

† De Haën Rat. Med. Vol. III. p. 358. Edit. 1768.

Corticem Peruvianum quandoque profuisse dicit De Haën *; sopivit vomitum primum, deinde ileum. Baglivius infusum chamomillae tanti fecit, ut asserere non dubitet, ‘ Antidotum Colicae est chamomilla, a quacunque demum causa oriatur †.’ Absinthium quoque ex cerevisia infusum apud vulgus usitatum est. Attamen his et hujusmodi medicamentis morbo venienti occurrere fatius esse videtur; non expedite adeo graviora signa prosternuntur.

STIMULANTIA, qualia sunt aqua mirabilis dicta, aquae anisi vel cinnamomi stillatitiae; et spiritus vinosi rectificati, leviori malo opis aliquid subinde tulerunt. Caute tamen exhibenda sunt, ne crabrones tantum irritent, et inflammationem cum magno vitae discrimine inducendo sint.

II. QUANDOCUNQUE doloribus alvi solutione succurrendum, nullum remedium ipsis *Clysteribus* commodius dari posse putem; alvum enim subducendo nullas corpori molestias facessunt, neque vires aegri prosternunt. Protinus itaque injici-

* De Haën Rat. Med. Vol. III. p. 93.

† Bagliv. Prax. Med. Lib. I. cap. de colica § 1.

injiciendum est enema ex aqua tepida, decocto communi, vel jusculis oleosis confectum; haec enim, quantumvis mitia, alvum saepius absque dolore ducunt, vel saltem, faeces duriores in colo impactas emolliendo, profunt. Ut enemata acriora sint, admiscetur iis vel sal. marinus, vel sal catharticus amarus; illum praecipue laudat ill. Cullenus, et saponem, in hoc morbo multum olim decantatum, eo tantum profuisse putat, quod salis aliquid admistum habeat. Sales vero rectum ipsum adeo interdum irritant, ut, statim fere atque injecta fuerint, enemata iterum reddantur, neque causam mali deducant. Quandounque ita se res habeant, alia medicamenta clysteribus admiscuntur, qualia sunt infusum senae, infusum semi-drachmae vel drachmae unius foliorum nicotianae, terebinthina vitello ovi rite subacta, vel tandem vinum antimoniale. Riverius autem oleum larga quantitate, ad libram unam usque, injiciendum suadet, vel solum, vel cum althaeae, chamaemeli, aut seminum lini decoctis.

Quinetiam, dum haec aguntur, *remedia purgantia* ore sumenda sunt, modo nausea mitis sit, et vomitio nondum supervenerit. Ad hunc scopum attingendum, salina et oleosa praecipue
propi-

propinantur. Cryſtallos tartari caeteris plerisque praestare docet ill. Cullenus, si ad semidrachmam vel drachmam unam cum mannae pauxillo exhibeantur. Doctissimus Heberden saltem catharticum amarum apprime laudat, quod, parva quantitate subinde datus, alvum tandem copiose solvat, neque ventriculum ingrate moveat. Ut remediis hisce salinis vis major cathartica accedat, jalappa interdum admiscetur, uti in pulvere Jalap. Compos. Ph. Edin. Ex oleosis nullum tantum valet ac oleum ricini ab India Occidentali petitum, modo recens expressum adhibeatur; alias, praesertim si incaute adservatum fuerit, mutationes quasdam sponte subit, unde gustui ingratissimum evadat. Oleum amygdalarum dulcium, et oleum lini sine igne paratum, multum laudat De Haën. Sunt qui oleum omne genus nauseantes reipunt; iis autem quandoque haud aegre conciliatur, si addatur vel tincturae fenae compos. vel tincturae jalappae pauxillum; vel si, antequam sumatur oleum, et iterum medicamento sumpto, spiritu vini Gallici os abluatur. Hoc semper in votis est, ut omnia huic morbo medendo adcommodata gustui fiant quam gratissima; quodcunque enim fauces imas ingrate adficit, vomitionem certo

certius excitare potest. Remediorum quoque formula ea esse debet, quae prae mole sua ventriculum quam minime irriter: Ideoque Sydenhamus calomelas ad scrupulum unum exhiberi jubet, vel praemissis vel admittis simul anodynis, ut sub alvi subductione leniatur dolor. Hanc medendi viam plures in re medica versatissimi laudarunt. Sed mehercle medici est bene ante perpendere, quidnam utilitatis, quidnam detrimmenti quoque, acre hujusmodi remedium adferat, quam id exhibere audeat.

QUOD si, his omnibus incassum tentatis, morbus adhuc persistet, remedia, quae vel pondere vel mole sua obicem amoliri possint, in auxilium arcessuntur. Vetus erat remedium aëre per follem immisso intestina distendere. Nicotianae fumum, clysteris modo adplicatum, primus, ni fallor, in Philosophia sua Experimentalis commendavit illustrissimus Boyle. Varia excogitata fuerunt instrumenta, quorum actione iterata totus fere canalis ingrato fumo impleretur. Usus illius feliciter admodum cessasse testantur Hoffmannus, Gaubius, et De Haën. Non raro tamen incassum tentatur, maxime quando aut causa plane invincibilis obtinet, aut nimis fero ad hoc auxilium confugitur. Semper quoque periculum est.

est, ne aër intestinis conclusus calore fumi magis extenuetur, et irritatio acris inflammatione facta morbum augeat, vel saltem vomitum intendant. Huic itaque longe praestat aqua tepida pleniore rivo, machinae clysterisantis ope, per anum injecta. Hanc, postquam per 18 dies alvus clausa fuisset, aegroto cuidam opem tulisse refert De Haën; et ill. Cullenus, in praelectionibus suis, civis Edinensis historiam narrat, qui, post omnia alia remedia frustra adhibita, aquae tepentis ope ad octo fere libras in intestina injectae feliciter restitutus est. Hic autem lente et caute agere oportet, ne intestinorum tunicae vi nimia distensae diffilient, vel saltem anxietates summae oriantur, aegro vix ferendae.

Medici olim, eodem sane consilio, globulos plumbeos*, aureos, et argenteos, vel hydrargyrum cum oleo amygdalino, aegris imperabant; et eos, deglutitis hisce remediis, statim ambulare, curitare, vel cursu per loca aspera velocius moveri jubebant, ut deorsum urgerentur ponderosa metalla. Hujusce curationis multae extant apud Riverium, Sylvium, Hoffmannum, aliosque

* Helmontius ait, 'Nemo ileo perit, si globos sclopetarios deglutiat.' De Flatib. § XXXI. p. 339.

que recentiores medicos historiæ. Doverus mercurio tantam fidem habuit, ut Reginam Carolinam, quæ colica periit, si mercurium sump-
 sisset, duodecim horarum spatio convalituram adseverasset. Mercurius duplicem hic usum præstare illis visus est, 'vel pondere suo inversum intestinorum motum restituendo, vel lubricitate sua excrementa alvum opplentia emolliendo, et deorsum propellendo*.' Fundamento nimium lubrico hæcce theoria nititur. Concedatur enim copiam satis magnam, librae minimum pondo, in intestina deferri; in canali adeo flexuoso metallum indivisum per sinuosa volumina aegre moveretur, et ad imam tandem alicujus intestini partem delapsum resideret pondus iners. At ex cadaverum inspectione constat, in globulos ferre semper mercurium dispergi; unde vis ejus gravativa perit, neque aliquid exinde commodi amplius sperandum. Globulos itaque et mercurium crudum prorsus abjiciendos esse putarem; 'saltem iis relinquendos, quibus nulla religio, nulla ingenii integritas.' Neque tamen difficile explicatu est, quonam modo mercurius interdum profuerit; hunc enim, mediante tritura, in pul-

verem

* Mead. Monit. de Illec.

verem subtilissimum posse dividi, chemia docet; qui dein corpori humano stimulando idoneus fit. In intestinis muco cibisque oppletis, hujusmodi mutatio perficitur, atque propter hanc vim novam, (in intestinis, ut ita dicam, enatam,) mercurium utilem fuisse crediderim. Æger quidam colica laborans hydrargyri uncias septem assumpserat; post triduum spontanea alvus, cum plurima veluti corrosi ac nigricantis mercurii parte*.

HISCE remediis, quae, prout huic aut illi consilio accommodatæ, seorsum enumeravi, colicæ plerumque medetur. Cujusque erit, pro ingenii sui acumine, ea seligere, quae in uno quovis aegro maxime idonea sint. Hoc tantum notatum vellem, eo certius morbum debellari posse, quo plura horum apte disposita ad liberandam rem publicam conspirent. E. G. Ægrotus in balneo tepido per horam fere consideat; in lectum reponatur; statimque injiciatur enema ex aqua saccharata copiosum. Hoc re infecta reddito, aliud injiciatur ex decocti capitum papaverum

* De Haën Rat. Med. Vol. III. p. 380.

rum fortis unciis tribus vel quatuor, cum tincturae thebaicae guttis 40 vel 50 una admistis; statim adplicetur emplastrum vesicatorium, acre, et amplum, abdomini; et simul cathartici aliqujus fortioris portio major, vel (ne vomitus inducatur) minor pro re nata repetenda, exhibeatur. Quam primum dolorem ab emplastro natum aegrotus persentiscat, enema salinum cum oleo injiciatur; et remedii cathartici paullo ante adsumpti actio infuso senae theiformi, solutione salium mediorum, vel oleo ricini epoto, promoveatur. Hac methodo alvi dejectiones saepissime prodierunt. Sin dolor nihilo secius cum obstipatione persistet, ad clysmata acriora, vel aquae multae injectionem, confugiendum est: Postquam vomitiones stercoraceae supervenerint, haec et opiata * solo remedio sunt.

PRO-

* De Haën Rat. Medendi, Vol. I. p. 184. edit. L. B. 1761. Id. Vol. III. p. 93. 94. L. B. 1768. Riverii Cent. I. N° 12.

P R O P H Y L A X I S.

QUEMADMODUM colica interdum curatu difficillima est, ita, nisi in auxilium remedia idonea sollicitentur, fit facillime recidiva. Ut resectio igitur, medicamentorum ope inchōata, promoveatur, causarum morbi rationem habere oportet, ut praedisponentes quantum licet corrigantur, excitantes sedulo omnino devitentur.

Si itaque a nimia intestinorum debilitate cum mobilitate conjuncta morbus oriatur, iis methodis insistendum est, quae corpori firmando profint. Imprimis autem id agendum est, ut aeger concoquat; cibis itaque eupeptis (illos volo, qui gratum stimulum praebendo viscerum chylo formando adcommodatorum justam actionem ciere possint) vescatur; copiā parciōri illos adsumere praestat, ut se inde resectum, non vero gravatum, aeger sentiat; dulciā omnia et opimā, leguminaque, et quicquid inflare consuevit, caute evitet. Vino optimo, ex maturissimis uvis iusto tempore confecto, fermentatione jam peracta,

indies

indies utatur. Omnimodo cavendum est a frigore, praesertim flante Borea; panno quoque laneo corpus totum investire juvabit. Aër mediocriter calidus eligendus est; interdum utilissimum erit, mutato coelo, regiones alio sub Sole calentes hyemali tempore adpetere. Hoc eo magis suadendum est, quod itineris ipsa longinquitas mire quandoque profuit. Alicui exercitationi semper se ipse adsuefaciat aeger; unctiones in navi, rheda, praesertim equo, instituendae sunt; equo vehi caeteris omnibus multum praestat, cum in hac gymnasticae specie impetus fere omnis in ventrem inferiorem fiat. Nec ilico post prandium vel coenam pleno ventriculo exercendum, ne crudi adhuc cibi in intestina a ventriculo descendentes bella nova moveant. Haud inutile erit medicamentis quibusdam uti, quae ventriculum, intestina, totumque demum corpus firmant, qualia sunt amara, praecipue chamaemelum, cortex Peruvianus, chalybeata, et hujusmodi alia. Interea omnes sollicitudines et fortiora animi pathemata, uti terrorem iram, tristitiam, caveat, quippe quae concoctionem laedunt.

Sin ab alvo tardiore malum hocce proveniat, remedia quae eam leniter solvunt, tamarindi
nempe,

nempe, aut medicamenta sulphurata, subinde fumenda sunt. Haec autem a medico imperata nihil agunt, si officio suo aegrotus ipse desit; omnis enim sanitatis cura hoc solo cardine praecipue versatur, ut idonea victus ratione morbi praecaveantur. Huic quoque scopo inserviunt balneum calidum, et modica exercitatio; neque somno nimis indulgendum; Willisius testatur se nosse plures ventris constipationi obnoxios curatos fuisse, diluculo et hora prius adsueta citius lecto adsurgendo*.

Denique, si, vel ob morbos praegressos, vel dolores fixos, diuturniores, quibuscumque injectis auctos, causa est cur scirrhum et angustationem intestinis adesse suspicemur, non est in medico, ut curatio omnibus numeris absolvatur. Jactatorum quidem turba inanis tales scirrhos se posse sanare propalam profitentur: Medici tamen tristes, deplorant, morbos hujusmodi vel in exterioribus natos difficillime sanari; at in intestinis malum proculdubio longe curatu difficilius est. Quamvis autem ob imperfectam medicinam, quae ultra certos fines nihil valet, perfectae curationi non locus est, quoddam erit lenire mala quae

H prorsus

* Willis. Pharm. Rat. § III. c. I.

prorsus summovere nequeamus, atque dolores
pessimos praecavere. Huc praecipue spectant
diaeta tenuis, humida, balnea tepida, et ene-
mata subinde, prout res postulent, blandissima
injicienda.

F I N I S.

A 5 1 2 0 3 3 4

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

